

Kommunledningsförvaltningen

Riktlinje för ekonomistyrning

Dokumenttyp RIKTLINJE	Diarienummer KS 2023/446	Datum för beslut 2024-02-13	Version 1
Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Ekonomiavdelningen	Ansvarig för uppföljning Ekonomichef	Reviderad -
Dokumentet gäller Tills vidare		Granskad av -	Aktualiserad -
Dokumentet gäller för Samtliga förvaltningar			

Innehållsförteckning

1	Syfte och styrande dokument.....	3
2	Ansvar och befogenheter	3
2.1	Kommunfullmäktiges ansvar	3
2.2	Ekonomiskt ansvar	4
3	Grundprincip för ekonomistyrning	4
4	Huvudprincip för resursfördelning.....	4
5	Planering och mål- och resursplan (MRP)	5
5.1	Verksamhetsplan.....	6
6	Anslagsbindning och omdisponering av medel	6
7	Tilläggsanslag	7
8	Uppföljning	7
8.1	Negativ budgetavvikelse	8

1 Syfte och styrande dokument

Med denna riktlinje fastställs regler och principer för ekonomistyrningen i hela kommunen. Det grundläggande syftet är att skapa effektivitet i kommunens ekonomiska planering och uppföljning samt i det samlade resursutnyttjandet.

Riktlinjerna för ekonomistyrning är ett av kommunens styrande dokument på det ekonomiska området och kompletteras av bland annat riktlinjer för attest, internkontroll och upphandling.

2 Ansvar och befogenheter

Styrelsens och nämndernas ansvar och befogenheter fastställs av kommunfullmäktige i reglementet för kommunstyrelsen och övriga nämnder.

Ansvar för verksamhet, resultat och ekonomi inom en enhet, avdelning, verksamhet eller förvaltning åvilar respektive befattningshavare.

2.1 Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige har det samlade ansvaret och styr alla kommunens nämnder och övriga verksamheter. Den centrala styrningen gentemot nämnderna sker bland annat via fullmäktiges antagande av mål- och resursplan (MRP), innehållande mål för verksamheten och ekonomi.

Kramfors kommun använder sig av mål- och ramstyrning och kommunfullmäktige fastställer senast i november mål- och resursplan för nästkommande år. I MRP tilldelas nämnderna en rambudget som ekonomiskt reglerar nämndernas omfattning på verksamheten. Kommunfullmäktige beslutar även om investeringsanslag för respektive nämnd och styrelsen.

Utifrån fastställd budget får kommunfullmäktige uppföljning under budgetåret i form av tertialrapport för perioden januari till april, delårsrapport för perioden januari till augusti och slutligen den samlade årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutar om taxor och avgifter i kommunen. Kommunfullmäktige kan ge uppdrag åt nämnd att besluta i sitt ställe i den omfattning som följer av kommunallagen.

2.2 Kommunstyrelsens och nämndernas ansvar

Styrelsen och nämnderna är ansvariga för den verksamhet som bedrivs och att de resurser som kommunfullmäktige tilldelat i budgeten används på så sätt att målen för verksamheten uppnås. Om det uppstår konflikt mellan att hålla sig inom givna resurser enligt budgeten och måluppfyllelsen har budgeten företräde.

Styrelsen och nämnderna ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet och utvärdera det egna verksamhetsområdet. Det ska finnas en väl fungerande intern kontroll.

2.3 Ekonomiskt ansvar

Ett ekonomiskt ansvar innebär att inom en ekonomisk ram utföra en viss bestämd verksamhet på det mest effektiva sättet. Det ekonomiska ansvaret innebär även att genomföra åtgärder om det uppstår avvikelser mot budget. Ansvaret medför en skyldighet att planera och genomföra verksamheten inom fastställda ramar för att nå uppsatta mål och innebär bland annat följande:

- Budgetansvar innebär ett ansvar för att det upprättas en budget.
- Att budgeten följs upp löpande under året.
- Kontrollera att ekonomiska transaktioner hanteras rätt och är rätt redovisade.
- Göra årsprognoser.

3 Grundprincip för ekonomistyrning

Kommunens ekonomistyrning baseras på huvudprinciperna:

- Lagar och förordningar ska följas.
- Verksamheten styrs med mål från kommunfullmäktige.
- Tillgängliga resurser utgör ram.
- Ansvar och befogenheter utgår från reglemente och delegationsordningar.
- Uppföljning och analys är en central del av styrningen.
- Ordning och reda i den ekonomiska redovisningen är grunden för en god ekonomistyrning.
- God redovisningssed ska tillämpas i alla led.
- Vid konflikt mellan verksamhetens mål och de ekonomiska resurserna är de ekonomiska resurserna överordnade verksamhetsmålen.

4 Huvudprincip för resursfördelning

Kramfors kommun tillämpar rambudgetering. Det innebär att kommunfullmäktige beslutar hur mycket pengar varje nämnd tilldelas kommande år. Budgeten bygger på skatteintäkter och statsbidrag enligt SKRs prognoser. Av intäkterna fastställs initialt ett budgeterat resultat, avsättning för pensionskostnader och medel för löneökningar. Resultatnivån

tillsammans med avskrivningar ger nivån för den investeringsnivå som kommunen behöver för att själv kunna finansiera sina investeringar.

Kommunens huvudprinciper för resursfördelning är:

- Politiska prioriteringar.
- Demografi (volymer inom främst barnomsorg, skola och äldreomsorg).
- Löneökningar (lönereserv).
- Pensionskostnader och ev. gottgörelse från pensionsstiftelsen.
- Prisökningar mellan åren.
- Verksamhetsförändringar
- Driftskostnadsförändringar på grund av investeringsvolymer.

Kompensation för politiska prioriteringar, pris- och löneökningar och gottgörelse från pensionsstiftelsen beslutas inför varje nytt budgetår.

5 Planering och mål- och resursplan (MRP)

Mål- och resursplanen är viktig för ekonomistyrningen och innehåller kommunfullmäktiges mål, uppdrag och ekonomiska ramar.

Planeringsprocessen består av ett antal händelser under året som sammantaget leder till en mål- och resursplan och verksamhetsplanering för kommande år. Kommunfullmäktige beslutar om resursfördelningen för nästkommande år och omfattar följande delar:

1. Driftbudget (nettobudget)
2. Investeringsbudget

Driftbudgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna och ska även innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år och budgetåret är alltid periodens första år. Investeringsbudgeten omfattar tre år.

För planeringsprocessen gäller följande:

- Kommunstyrelsen och nämnder ska senast i april månad lämna förslag på investeringar för nästa kalenderår och plan för minst ytterligare två år. Det sker genom att förvaltningen lämnar underlag till budgetberedningen.
- Senast i juni månad beslutar kommunstyrelsen om planeringsförutsättningar med preliminära ramar och mål till nämnderna inför budget för nästa kalenderår och plan för minst ytterligare två år.
- Förvaltningarna ska senast i början av september lämna ett budgetförslag till budgetberedningen. I den ska nettobudget både för nämnden som helhet och för respektive verksamhetsområde framgå.

Vidare ska förändringar mellan budget för nästa kalenderår mot budget innevarande kalenderår framgå samt en beskrivning av de större kostnadsposterna under respektive verksamhetsområde.

- Budgetkonferens genomförs i september.
- Kommunstyrelsen bereder senast i oktober månad kommunens budget för nästa kalenderår med plan för ytterligare två år.
- Kommunfullmäktige fastställer senast i oktober månad kommunens budget för nästa kalenderår med plan för ytterligare två år.

5.1 Verksamhetsplan

Arbetet med att upprätta nämndernas verksamhetsplaner inklusive detaljbudget startar efter kommunstyrelsens beslut om preliminära ramar och mål till nämnd i juni.

Verksamhetsplaner ska beskriva hur nämnderna avser verkställa:

- Nämndernas grunduppdrag och övriga åtaganden enligt kommunfullmäktiges reglemente.
- Bidrag till måluppfyllelse och genomförande av uppdrag ställda till nämnd i beslutad mål- och resursplan.
- Budget inom de av kommunfullmäktige tilldelade ramarna.

Om kommunfullmäktige fattar beslut som förändrar ansvars- och arbetsfördelning mellan nämnder ska verksamhetsplanen särskilt belysa den omställning detta innebär.

Efter beslutet om mål- och resursplan ska respektive nämnd fastställa verksamhetsplan och detaljbudget senast vid årets slut. Nämnden fastställer verksamhetsspecifika nyckeltal, uppdrag till förvaltningen samt nettobudgeten för respektive verksamhetsområde. Verksamhetsplanen delges kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Om nämndens budgettram inte balanserar ska nämndens verksamhetsplan innehålla uppdrag för att säkerställa en budget i balans. I de fall där föregående års resultat föranleder åtgärder för en budget i balans ska nämndens verksamhetsplan revideras senast vid februari månads utgång. Uppdragen för att balansera budget återrapporteras vid ordinarie uppföljningstillfällen till nämnden och kommunstyrelsen.

6 Anslagsbindning och omdisponering av medel

Kommunfullmäktige beslutar budgettram avseende drift och investering för respektive nämnd.

Omdisponering mellan nämnder beslutas i kommunfullmäktige, i samband med ordinarie uppföljningar.

Omdisponering inom en nämnds driftsbudget beslutas av berörd nämnd.

Omdisponering mellan befintliga investeringsprojekt i investeringsbudgeten beslutas av kommunstyrelsen eller av kommunstyrelsen utsedd delegat.

Omdisponering inom befintligt investeringsprojekt i investeringsbudgeten beslutas av förvaltningschef.

Anslagsbindningen avseende investeringar framgår av den specifikation som finns i mål- och resursplan som beslutats av kommunfullmäktige.

7 Tilläggsanslag

Tilläggsanslag medges med stor restriktivitet. Anmälan med behov om tilläggsanslag sker till kommunfullmäktige.

Medel för löneökningar budgeteras i en central lönereserv. Beslut om fördelning av denna görs via en tilläggsbudgetering som beslutas i kommunstyrelsen.

8 Uppföljning

Den ekonomiska uppföljningen är viktig för ekonomistyrningen. Ansvaret för uppföljningen ingår i budgetansvaret och ska genomföras regelbundet för att i ett tidigt skede kunna vidta lämpliga åtgärder vid avvikelse mot budget.

Varje styrelse och nämnd ska fortlöpande följa upp verksamheten både i verksamhetsmässiga och ekonomiska termer inom respektive ansvarsområde.

Kommunstyrelsen ska fortlöpande följa nämndernas verksamhet på övergripande nivå. Nämnderna ska minst tre gånger per år tillstålla kommunstyrelsen en ekonomirapport över det ekonomiska utfallet. Huvudfokus i ekonomirapporterna ska vara att beskriva avvikelserna på utfall jämfört mot budget och helårsprognos mot budget. Eventuella budgetbalanserade uppdrag i verksamhetsplan ska även de rapporteras. I samband med delårsrapport och årsredovisning ska även det verksamhetsmässiga utfallet (mål och uppdrag) följas upp.

Kommunstyrelsen ska upprätta minst tre ekonomirapporter per år:

- Tertialrapport för perioden januari till april
- Delårsrapport för perioden januari till augusti
- Årsredovisning för helåret

Utöver nämndens tre rapporteringstillfällen till styrelsen ska nämnden, vid övriga sammanträden, för egen del ta del av väsentlig ekonomisk information. Särskilt fokus ska ligga på åtgärder och uppdrag för en ekonomi i balans. Prognos för helårsutfall tas fram per sista april och sista augusti, vilka är en del i nämndens rapportering till styrelsen.

8.1 Negativ budgetavvikelse

Vid uppkommen eller förväntad negativ budgetavvikelse på nämndnivå måste åtgärder vidtas som säkerställer kommunens budget. Om negativ avvikelse förekommer inom nämndens budget samtidigt som den totala nämndbudgeten inte överskrids är det den berörda förvaltningschefens ansvar att vidta åtgärder så att respektive avdelning eller motsvarande når en ekonomi i balans. Avvikelse och budgetbalanserade uppdrag på nämndnivå rapporteras och presenteras för kommunstyrelsen. För att den kommunala verksamheten ska bedrivas så effektivt som möjligt måste en ständig uppföljning och omprövning ske utifrån behov och tillgängliga resurser.